

"בגידה מבפנים": פעילי ימין וגופים איראניים מפיצים תיאוריות קונספירציה ופייק

הרשתות החברתיות, בדגש על אפליקציות המסרים וואטסאפ וטלגרם, התגלו במלוא פוטנציאל ההסתה והפצת תיאוריות הקונספירציה בהן, בעיקר על ידי תומכי נתניהו ■ הפלטפורמות מנוצלות גם על ידי איראנים ורוסים המפיצים מידע שקרי

רפאלה גויכמן 08 באוקטובר 2023 🔔 **התראות במייל**

"אני גרה בבר שבע. לא שמענו מטוס אחד. בכל המבצעים שמענו מצוין. חשוב מאוד. יש פה בגידה עצומה והפיכה צבאית", כתבה משתמשת וואטסאפ באחת מקבוצות פעילי הימין שנקראת "עדכוני הימין" ושמה הוסב ל"מצב חירום".

הרבה לפני שהתבררו ממדי האסון שהתרחש אתמול בבוקר (שבת) ביישובי עוטף עזה והדרום עם פרוץ המלחמה – הרשתות החברתיות, בדגש על אפליקציות המסרים וואטסאפ וטלגרם התגלו במלוא פוטנציאל ההסתה והפצת תיאוריות הקונספירציה בהן. צמד המילים "בגידה מבפנים" הפך לטרנד בטוויטר. ארגונים איראניים ורוסים, שזיהו מהר את האירוע הקשה בישראל, קפצו על ההזדמנות ומפיצים גם שקרים ותיאוריות קונספירציה בקבוצות ובאמצעות חשבונות אנונימיים ברשתות החברתיות.

כבר משעות הבוקר התמלאו קבוצות הוואטסאפ בהודעות קונספירטיביות שמסמנות את האשמים במסר שחזר על עצמו שוב ושוב, כאילו מדובר בהפצת דף מסרים. בהמשך זלגו המסרים לאורך היום לפייסבוק, טיקטוק ו-X. האצבע הופנתה על אוטומט לאנשי המחאה, היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב-מיארה, הטייסים, אחים לנשק, בוגרי קרן וקסנר.

מפיצי הפייק ניוז אף הגדילו וטענו כי מדובר בבגידה מבפנים וכי ארגון הטרור חמאס קיבל סיוע מתוך הצבא. בקבוצות שותפה תמונתו של ראש השב"כ חונן בר, בוגר תוכנית קרן וקסנר ולצדה שורה אורכה של האשמות שבוגרי הקרן רואים בחמאס והג'יהאד האיסלמי חברים ואילו באזרחי ישראל תומכי הממשלה נאצים.

מאחורי הכאוס ברשת ניתן למצוא גם פעילות של גורמים זרים כמו איראנים ורוסים, שנמצאים בקבוצות הוואטסאפ, מפיצים שקרים וזורעים בהלה. הבוקר בקבוצות וואטסאפ כמו "משפט בוגדים" שפועלת בישראל אך מנוהלת על ידי גורם עוין שעל פי

הערכות הוא איראני, המשיכו המשתתפים להפיץ מידע שקרי ומסית. מנהל הקבוצה מעודד אנשים לסרב להתגייס לצבא כי "בוגרי קרן וקסנר יפקירו אתכם". משתתפי הקבוצה מפיצים הודעות שהמצב בדרום הוא ניסיון להדיח את נתניהו מתפקידו. בהעדר פלטפורמות תקשורת ימניות שישדרו במהלך השבת כמו ערוץ 14 - תומכי הממשלה שניסו להזוף ביקורת על כך שמדובר במחדל של הממשלה ועל קבלת החלטות כמו העברת פלוגות עזה לגזרת איו"ש כדי לאבטח מתנחלים בחג סוכות, עלו למתקפת נגד ברשתות. הנרטיב שהיה צריך לתחזק הוא שהממשלה לא אשמה אלא כל מי שנגדה.

שטף ההאשמות הלך והתגבר

בכמה מקבוצות הוואטסאפ של פעילי הימין היו מעט מאוד ניסיונות לא לחפש אשמים ולקיים דיון ענייני על המצב, אבל בין עדכון לעדכון על ההתפתחויות - שטף ההאשמות הלך והתגבר. זרם המידע כלל אנשים ש"רק שואלים שאלות" וכאלו שטוענים שדיברו עם חיילים מהיחידות שעל גבול עזה או כאלו ששירתו שם בעבר, שאמרו להם שהיה סיוע מבפנים. ככל שחמאס הכה חזק יותר - תיאוריות הקונספירציה הפליגו למחוזות רחוקים שכוללים אמירות כמו "הפילו גם את התקשורת. בכוונה" (הכוונה לקווי הטלפון והרשת הצבאיים; ר"ג) וכי הכל היה מתוכנן ומתואם עם עזרה מישראלים.

חלק גדול מהטקסטים מצביעים על מפעל ההסתה שפועל ברשתות החברתיות ואפליקציות המסרים. מדובר במסרים לא חדשים שבהם פוליטיקאים, משרתי ציבור ואנשים שעובדים בעמותות ומזוהים עם מסרים של ליברליזם וזכויות אדם - עומדים תחת מתקפת הסתה נגדם. הפעם זרם הרעל התפרץ בעוצמות גדולות יותר והוא כולל מסרים כמו להוציא בוגדים להורג, לשפוט אותם לכל החיים בכלא ועוד.

בהמשך הצטרפו ברשתות החברתיות פעילים ואושיות רשת שתומכים בממשלה והחלו להפיץ את המסרים האלו ביתר שאת. כך למשל משתמשות X כמו מירי ברבי ונטלי דדון הדגישו שוב ושוב שלא יכול להיות שלא היה מודיעין וכיצד חיילי 8200 לא ראו אלפי מחבלים בדרך לגדר. "יש פה כוונת זדון ושת"פ מבפנים. בגידה לכאורה", ניסתה ברבי לסייג. ברבי, יש לציין, מתמודדת עם תביעת דיבה בשל הפצת פייק ניוז נגד ח"כ חילי טרופר לאחר ששיתפה סרטון שהאשים את הח"כ מהמחנה הממלכתי בפדופיליה.

יעל צין, מגישה ברדיו גלי ישראל ובערוץ 14, קבעה נחרצות כי "חייב להיות שמרגלים מבפנים. מעורבים, אחרת אין סיכוי". פעילי הימין פימפמו את המסר בכל דרך אפשרית. בשעות הערב אתמול התקיים ספייס (שיחה מרובת משתתפים ב-X), שאותו ניהלה כנרת בראשי וכל האמירות האלו חזרו על עצמן שוב ושוב. לתיאוריות השקריות הצטרף גם עמוד הפייסבוק הפופולרי "סטטוסים מצייצים", שלו כ-900 אלף עוקבים, לאחר ששיתף סטטוס שרמז כי חמאס קיבל סיוע מבפנים.

בקבוצות הוואטסאפ הופץ סרטון טיקטוק שלוקח את אירועי אתמול למחוזות הקונספירציה של אירועי 11 בספטמבר. ליאור נאור העלה סרטון שבו הוא משתף כתבה של "ישראל היום" שלכאורה עלתה חמש שעות לפני שהחלה המתקפה, ושאל: "אך יכלו לפרסם שיש מתקפה בשעה 01:00 בלילה? המתקפה הייתה ב-06:00 בבוקר - איך הם ידעו לפרסם לפני? זוכרים באסון התאומים על הבניין השלישי של האחים סולומון שהודיעו בטעות שנפל עוד בניין, שלישי? לא רואים שזה הכל מתוכנן? ואם אמרו בשעה 01:00 שיש מתקפה על ישראל - איך הם יכולים להגיד שלא היו ערוכים לזה? אין צבא ואין משטרה ואין כלום. ועוד משהו קטן - בידן העביר לחמאס 6 מיליארד דולר לאיראן וחמאס", נשמע נאור מסביר לעוקבים.

מנהלי הפלטפורמות שותקים

במקביל נראה שמשתמשים רבים תפסו את מתקפת ההאשמות ברשת כפגיעה ודמורליזציה של העם בזמן מלחמה, והצביעו על התופעה.

בשלב הזה מנהלי הפלטפורמות הבינלאומיות לא התייחסו להיקף ההסתה, הפצת הדיסאינפורמציה ותיאוריות הקונספירציה ברשתות שלהם - כמו גם לכך שהפלטפורמות שלהם מסייעות להפיץ תמונות וסרטונים קשים מהטבח ומהחטיפות.

ממשלת ישראל בראשות בנימין נתניהו סירבה בעשור האחרון שוב ושוב לתקן את הרעות החולות של מה שמתחולל ברשת ולקדם חקיקה שתאפשר לרשויות טיפול בזמן אמת להפצת תוכן פוגעני. כעת אזרחי ישראל נמצאים במתקפה של חדשות כזב ותיאוריות שממשיכות לפלג ולפרום את המרקם החברתי - אפילו בשעת לחימה - מצב שהגענו אליו בזכות הממשלה.

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

רשתות חברתיות טוויטר טלגרם וואטסאפ